

KULTURNÍ ROZMANITOST – CO VŠECKO JE ČESKO

Kreativní vzdělávací program

Vydavatel: Spolek Zaedno

Rok vydání: 2023

Autor/Illustrace: MgA. Sevdalina Kovářová Kostadinova.

Spolupracovníci: Ivona Březinová, Michal Kovář

Použité zdroje: časopis Kamarádi; kniha Co všechno je Česko, Spolek Zaedno, Praha, 2022; Wikipedie

Obsah: 3 metodické listy, 4 pracovní listy, 2 dílny.

Anotace programu: Tématem programu je česká kultura a realie; český jazyk a literatura. Program je koncipován jako čtenářská dílna. Děti čtou, povídají a odpovídají na otázky, seznamují se s novými pojmy, plní úkoly píšou si slovníček a čtenářský deník. Program je doplněn praktickými a kreativními dílnami, u kterých se děti odregují, ale i zlepšují svoji manuální zručnost a výtvarné citění. Program se dá přizpůsobit věku a možnostem žáků. Úkoly se dají plnit selektivně. V nabídce je také multimediální obsah (na webu www.kamaradi.eu) k rozšíření a upevnění učiva.

Délka programu: 4 až 8 vyučovacích hodin.

Doporučený věk žáků: 1. a 2. stupeň ZŠ.

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace; Člověk a jeho svět; Umění a kultura.

Cíle: Seznámit žáky s tématem. Učit je respektovat zvláštnosti různých kultur. Podpořit integraci dětí s odlišným mateřským jazykem a jejich seznámení s českými realiami. Rozvoj manuální zručnosti a estetického citění.

Teoretická část: 2 až 4 vyučovací hodiny podle věku a zdatnosti žáků.

Pomůcky: počítač s internetem a s reproduktory, vytištěné pracovní listy, psací potřeby a pastelky.

Praktická část: 2 až 4 vyučovací hodiny podle věku a zdatnosti žáků.

Pomůcky: výtvarný materiál – popsán dále v jednotlivých dílnách.

Závěrečné zhodnocení: 15 minut.

- Improvizovaná výstava žakovských výtvorů.
- Reflexe. Žáci se podělí o své zážitky a nové poznatky.
- Hodnocení. Žáci program zhodnotí – slovně či bodově.

MATERIÁLY KE STAŽENÍ NA WWW.KAMARADI.EU

(záložka MK programy → Multikulturní programy – ke stažení):

- Metodický list + Pracovní listy + Dílny včetně fotonávodů a videonávodů
- Multimediální a interaktivní obsah – on-line kvízy Co všechno je Česko a České večerníčky, videonávody k dílnám.

Podívejte se na video, jak vypadá realizace jedné lekce z našich multikulturních programů s lektorem. V případě zájmu o realizaci programu s lektorem na vaší škole nás kontaktujte na kamaradi@zaedno.org

Materiál byl vytvořen v roce 2023 jako součást projektu „Kamarádi“ Spolku Zaedno.

Řešitel projektu:

Finanční podpora projektu:

Při tvorbě programu jsme čerpali z knihy *Co všechno je Česko*. Čerpejte z ní i vy. Můžete s dětmi knihu číst/předčítat česky, ale i ukrajinsky či hrát on-line hry a kvízy. Vše najdete zde: www.kamaradi.eu -> Časopis -> Ročník 2022 -> Publikace - *Co všechno je Česko*

SKUPINOVÉ HRY NA ROZŠÍŘENÍ VÝUKY

Večerníčková Čepice vypráví pohádky

Potřebujeme: čepici z papíru, přesýpací hodiny.

Jak na to: Děti se posadí na zem do kruhu. Mohou si představovat, že je krásný letní večer, na obloze svítí hvězdy, děti sedí kolem táboráku u lesa a vypravují si pohádky. První hráč si na hlavu nasadí večerníčkovu čepici z novin (kterou jsme si předem vyrobili v dílně) a začne vyprávět – nějakou známou či vymyšlenou pohádku, zajímavou historku či příběh. Máme předem stanovený čas, který může vypravěč využít. Ten je jen orientační. Jak hráč dopoví pohádku, nasadí čepici dalšímu hráči a ten se stává Večerníčkem – a začne vyprávět další pohádku...

Tip: Děti se mohou předem rozmyslet a udělat si třeba seznam, co by mohly vyprávět. Pohádky se nemají opakovat.

Podporuje: fantazii, slovní popisování, slovní zásobu, vyprávěcí schopnosti.

Prsten, který plní přání

Potřebujeme: zajímavý prsten, třeba s velkým kamenem.

Jak na to: Děti se posadí do kruhu a jsou potichu. Dostanou „kouzelný“ prsten, který umí splnit tajná přání – jako třeba v seriálu o Arabele (předem jim můžeme jeden díl pustit). První hráč si ho navlékne na prst a otočí ho kamenem dolů a něco si v duchu popřeje. Potom prsten sundá a předá ho dalšímu hráči, který udělá totéž – něco si tajně popřeje. Všichni zachovávají tajemné ticho – jinak se přání nemusí splnit.

Tip: Nakonec hráče pozveme, aby pověděli ostatním, co si přáli. Kdo však nechce, nemusí to ostatním sdělovat.

Podporuje: fantazii, sebereflexi.

Kouzelný kamínek

Potřebujeme: menší kamínek či další přírodninu, která se vejde do dlaně.

Jak na to: Děti se posadí do kruhu. Dostanou do ruky obyčejný kamínek, ten je však „kouzelný“ a stále se proměňuje ve různé fantastické a krásné věci, které si děti darují navzájem. Lektor začíná, drží v ruce kamínek a povídá prvnímu z hráčů např. toto: „Verunko, já ti daruji ten nejmilejší dárek na světě, který sis určitě dlouho přála. Je to malé kotě, narodilo se teprve před pár týdny, má modrá očička a je strakaté...“ Hráč kamínek přijme, otočí se na souseda a daruje mu něco jiného podle fantazie. Cílem je nepakovat se a vymyslet a popisovat co nejobsáhleji různé „dárky“.

Podporuje: fantazii, slovní zásobu a vyprávěcí schopnosti.

Česká cestička

Potřebujeme: různé „české“ předměty či jejich obrázky. Může to být Krteček, suvenýr z Prahy, vlajka, tradiční keramika či porcelán, makový koláček či jiné tradiční jídlo, stavebnice Merkur, atlas hub, robot, sportovní náčiní (Češi vynikají v různých sportech, jako je hokej, fotbal, tenis, lyžování, biatlon, snowboarding atd.), hudební nástroj (říká se „co Čech, to muzikant“.), remoska, patentka či kontaktní čočky (české vynálezy), kroje a folklorní výrobky, lipová větvička atd.

Jak na to: Předměty rozložíme dál od sebe na větším prostranství (zahrada, chodba, tělocvična...), a to tak aby tvořily pomyslnou cestičku. Děti rozdělíme do dvojic. Každá dvojice má zápisníček a má za cíl obejít celý vyznačený prostor a najít co nejvíce „českých“ věcí. Věci nechávají na místě, ale zapisují si je do zápisníčku. Mají na to předem stanovený časový limit. Také nesmí komunikovat s ostatními dvojicemi. Po uplynutí času prezentuje každá dvojice, co našla. Předměty nakonec společně ukazujeme a povídáme si o nich, zejména jak jsou s Českem spojené. Za odměnu si mohou děti nakonec dát lipový čaj či makový koláček.

Podporuje: prostorovou orientaci, pohyblivost, spolupráci ve skupině, učení se navzájem, psaní, prezentaci splněných úkolů.

DALŠÍ TÉMATICKÉ MATERIÁLY K POUŽITÍ A STAŽENÍ Z WWW.KAMARADI.EU

Pracovní listy a video na seznámení s češtinou pro úplné začátečníky

(záložka *Ke stažení* -> *Speak Dating Junior 2022* -> čeština)

(záložka *Ke stažení* -> *Speak Dating Junior 2021* -> čeština)

(záložka *Ke stažení* -> *Speak dating – sektání s jazyky* -> čeština – czech)

Publikace na podporu integrace dětí s OMJ Vyprávění o symbolech České republiky – česky a ukrajinsky

(záložka *Časopis* -> *ročník 2021* -> *Publikace - Vyprávění o symbolech České republiky*)

(záložka *Časopis* -> *ročník 2022* -> *Publikace - Vyprávění o symbolech České republiky - ukrajinsky*)

Správné odpovědi a řešení:

Úkol 1 z pracovního listu č. 2:

Večerníček je pravidelný pořad České televize pro děti, který je vysílaný večer. Jde o krátké, většinou animované seriálové pohádky. Večerníček je zároveň postava z úvodní znělky pořadu. V roce 2023 je Večerníčku 58 let. Na večerníčkovské pohádky si můžete vyzkoušet kvíz na www.kamaradi.eu -> Kvízy -> Kvízy zábavné -> České večerníčky

Úkol 3 z pracovního listu č. 3:

Hlavní postavy jsou: pan učitel, Maďar Zoltán, Polák Jacek, Němec Heinz, Slovák Samko, Ruska Raisa, Bulharka Neneva, Ukrajinka Oksana a Čech Jakub. Příběh se odehrává ve školní třídě. Učitel vypráví, jak vzniklo slovo robot. Hlavní hrdinové jeho příběhu jsou spisovatel Karel Čapek a jeho bratr – malíř Josef Čapek. Slovu robot je v roce 2023 103 let.

Úkol 4 z pracovního listu č. 3:

Co chybí v logické řadě? – a) robot trochu jinak (zrcadlově otočený).

Úkol 3 z pracovního listu č. 4:

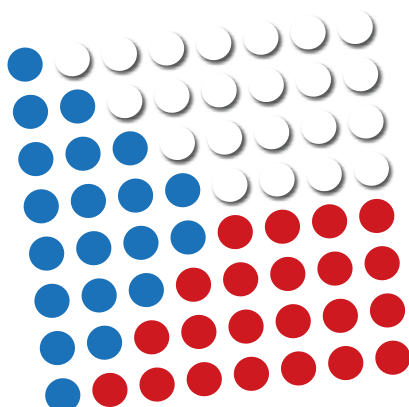
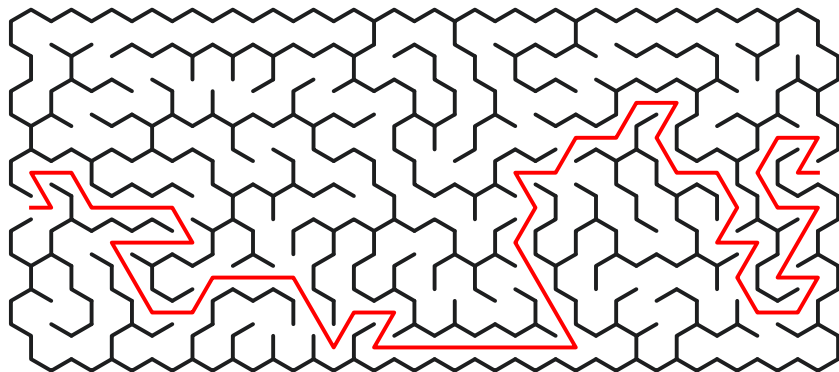
Děj se odehrává na Petřínské rozhledně. Hlavní postavy jsou: Ukrajinka Oksana, Vietnamka Anh, Jacek, Raisa, Džesika, Nevena, Zoltan, Heinz, Samko a Češi Eliška a Jakub Novákoví. Jacek počítal pražské věže. Říká se Praha stověžatá.

Úkol 4 z pracovního listu č. 4:

Která ze staveb je pražská Petřínská rozhledna? – stavba č. 1. (2 je Eiffelova věž v Paříži a 3 je Žižkovská televizní věž v Praze.)

Úkol 3 z pracovního listu č. 5:

Cesta labyrintem:

Co všechno je Česko

Knihu *Co všechno je Česko* napsala česká spisovatelka Ivona Březinová, vydal ji Spolek Zaedno v roce 2022. Obsahuje poutavé krátké příběhy, ale i zajímavé informace a úkoly. Vypráví o partě kamarádů, kteří spolu chodí do české školy, ale někteří z nich z Česka nepocházejí. Děti spolu tráví čas ve škole či na výletech a přitom se setkávají s různými českými zajímavostmi, které jsou pro Čechy a Česko typické. Některé z těchto věcí jsou však pro cizince nepochopitelné, proto nám je kniha vysvětluje. Seznamte se s touto knihou i vy – třeba formou čtenářské dílny. Uvádíme zde tři příběhy. Celá kniha je pak na našem webu www.kamaradi.eu a to jak v českém, tak i v ukrajinském jazyce.

Co je čtenářská dílna?

Je to společné čtení, při kterém žáci čtou literární texty, přemýšlí, hovoří a píší o nich.

Pravidla dílny:

1. Můžeme sedět pohodlně kdekoli.
2. Když je čas na čtení – čteme po celou dobu. Nikoho nevyrušujeme.
3. Když je čas na povídání – hovoříme či nasloucháme, ale nepřerušujeme se navzájem.
4. Zapisujeme si do čtenářského deníku.

 ÚKOL 1 Povězte, zda znáte také nějaké české zajímavosti? Něco, co je pro Čechy či Českou republiku typické a dělá Česko známé ve světě.

 ÚKOL 2 V krátkosti tyto věci napište:

Skupinová hra Česká cestička

Jak na to: Víte, co mají společného Krteček, suvenýr z Prahy, česká vlajka, makový koláček, stavebnice Merkur, robot, kostka cukru, kontaktní čočky, lipová větvička, lev či písmeno Ř? Jsou to věci, které jsou s Českem nějak spojené. Některé jsou národní symboly, jiné zase české vynálezy a další jsou pro Česko nějakým způsobem typické. Mohlo by tu být i sportovní náčiní Čechů, kteří vynikají v některých sportech. Lektor či paní učitelka vám takové věci rozmístí v prostoru a vaším úkolem je ve dvojicích všechny tyto věci obejít a zapsat si je do notýsků. Schválně, která dvojice si jich zapíše nejvíce? Pak si o nich budete všichni i s lektorem společně povídat a řeknete si také, jak jsou spojené s Českem.

Pohádkový večerníček

„Viděli jste včera v televizi večerníček?“ ptala se ve škole Raisa spolužáků. „To bylo, co, jak tam ti medvědi..“

„Ty se ještě díváš na večerníček?“ přerušil ji Heinz pohrdlivě. „Vždyť to jsou pohádky pro malé děti.“

„Bráška se dívá, tak se dívám s ním,“ namítla Raisa zaraženě.

„Já mladšího bráchu nemám a dívám se taky,“ ozvala se Oksana. „Někdy se dívají i rodiče. Co je na tom?“

„Nic,“ přikývla Džesika. „Pohádky jsou pro všechny.“

„Zrovna na večerníček se už teda naši nedívají,“ poznamenala Eliška. „Ale když byli malí, dívali se prý na něj každý den.“

„Počkej,“ zarazil se Zoltan. „Copak je ten pohádkový seriál tak dlouhý? To by se musel vysílat už spoustu let.“

„Vždyť taky jo,“ přikývl Jakub. „Večerníček je starý jako náš děda. Ale není to jeden seriál. Jsou jich spousty. Postupně se opakují a k tomu pořád vznikají nové. Pro české děti je večerníček takový večerní rituál. Pohádka před usnutím.“

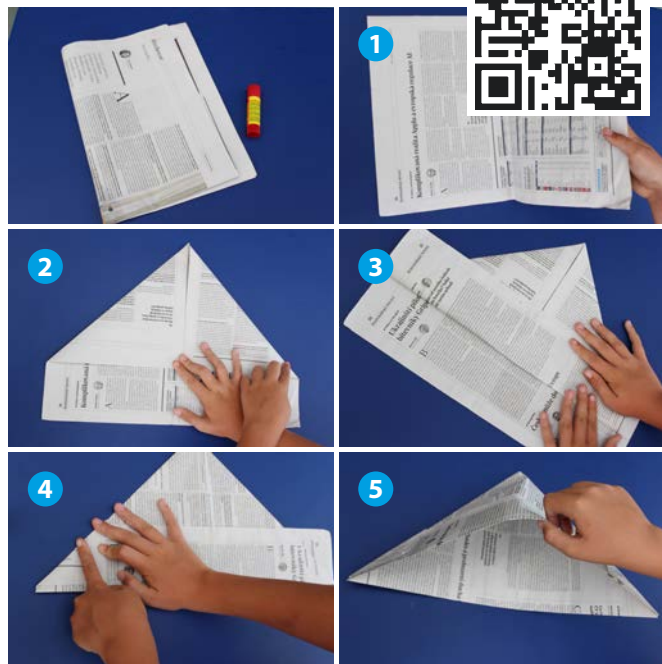
„Mně naši vždycky před usnutím četli,“ ozvala se Nevena. „Teď už si čtu sama. Ale pravda je, že na večerníček se občas taky podívám. A pro dobrou náladu mu někdy i zamávám čepicí.“

Tvoříme čepici z papíru

Potřebujeme: noviny a lepidlo na papír.

Jak na to: 1. Jeden arch novin přeložíme přesně na půlku podél kratší strany. Pak ještě jednou na půlku a zpět rozložíme – to abychom si naznačili střed. 2. Jednou přehnuté noviny položíme hřbetem od sebe a horní cípy ohneme ke středu, aby vznikla stříška. 3. Volné konce novin pod stříškou přehneme nahoru – přední dopředu a zadní dozadu. 4. Malé cípky vpravo a vlevo, které přesahují stříšku, přehneme kolem stříšky a přilepíme. 5. Čepici rozevřeme – a je hotovo.

Úkol 1 Přečtěte si příběh.

Úkol 2 V příběhu podtrhněte barevně slova, kterým nerozumíte. Společně si vysvětlete jejich význam. Zapište si je do slovníčku.

Úkol 3 Odpovídejte na otázky:

1. Co či kdo je Večerníček?
2. Jak starý je Večerníček? Spočítejte jeho věk, když víte že se vysílá již od roku 1965.
3. Znáte nějaké večerníčkovské pohádky? Vyjmenujte je.

Slovo	Význam slova

Naskenujte QR kód a prohlédněte si návod na YouTube.

Robot je české slovo

Ve škole bylo pozdvižení. Pan učitel přinesl velkou bílou krabici. Pak z ní něco vytáhl a třídou to údivem zašumělo.

„Robot...“ vydechl maďarsky Zoltan. „Robot!“ vyjekl Jacek v rodné polštině. „Der Roboter;“ přidal se německy Heinz. „Robot;“ souhlasili Slovák Samko a Ruska Raisa. Bulharka Nevena s Ukrajinkou Oksanou příkyvovaly. Ve všech jejich jazycích byl robot zkrátka robot.

„Jak je to možné, pane učiteli?“ divil se Jakub. „Vždyť většinu slov si musíme navzájem překládat. A slovo robot znají všichni!“

„Je to tak, Jakube,“ usmál se pan učitel. „Slovo robot používají ve svých jazycích lidé po celém světě. A přitom je původně české.“

„České? Opravdu?“ podivovaly se děti, které věděly, že spousta slov do jejich jazyků přechází z angličtiny. Ale z češtiny? To by je nenapadlo.

„Sedněte si, já vám povím, jak k tomu došlo,“ vyzval děti učitel. „V roce 1920 psal slavný český spisovatel Karel Čapek divadelní hru, v které vystupovaly umělé bytosti sestrojené v laboratoři. Jenže panu Karlovi se nedařilo vymyslet pro ně pojmenování. Zašel tedy za svým bratrem, malířem Josefem, a stěžoval si, že těm umělým lidem říká laboři, podle latinského a anglického výrazu pro práci. Ale název se mu pořád nezdá dost dobrý. Josef na chvíli přestal malovat a povídá: „Říkáš, že ty stroje vznikly proto, aby za lidi pracovaly? Aby vykonávaly těžkou robotu (zastaralý výraz pro práci). Tak jim říkej roboti. Karlu Čapkovi se slovo robot zalíbilo. Když se pak v roce 1921 konala premiéra divadelní hry R.U.R., vydalo se slovo do světa. A dneska se, jak sami víte, používá čím dál víc.“

 Úkol 1 Přečtěte si příběh.

 Úkol 2 V příběhu podtrhněte barevně slova, kterým nerozumíte. Společně si vysvětlete jejich význam. Zapište si je do slovníčku.

 Úkol 3 Odpovídejte na otázky:

1. Které jsou hlavní postavy v příběhu?
2. Kde se děj odehrává?
3. O čem vypráví učitel dětem? Kdo jsou hlavní hrdinové jeho příběhu?
4. Spočítejte, jak staré je slovo robot?

Slovo	Význam slova

 Úkol 4 Co chybí v logické řadě? Doplňte prázdné políčko. Vyberte odpověď a), b) nebo c).

a) robot trochu jinak b) duch c) pán s krabicí

Typ: Dvě krásné výtvarné dílny s roboty najdete v našem pracovním listu Velcí Češi podle abecedy na www.kamaradi.eu -> Programy do škol -> Programy pro děti s OMJ – ke stažení

Praha plná věží

Skupinka dětí stála na ochozu Petřínské rozhledny a dívala se dolů na řeku Vltavu a na město rozložené po obou jejích březích.

„Ta Praha je opravdu krásná,“ vydechla Oksana, původem z Ukrajiny.

„Vid,“ přidala se Vietnamka Anh. „Vlastně jsem ráda, že jsme se přestěhovali právě sem.“

Jacek, Raisa, Džesika, Nevena, Zoltan, Heinz a Samko přikyvovali. Rodiny některých z nich přišly do České republiky už dávno, jiní se teprve zabydlují. Pro všechny se ale Praha stala novým domovem. Eliška a Jakub Novákoví získali nové kamarády.

„Co počítáš, Jacku?“ všiml si Jakub, že malý Polák ukazuje prstem dolů na město a něco si při tom tiše mumlá.

„Asi mosty,“ napadlo Elišku. „Ale odtud všechny stejně neuvidíš. Těch, které vedou z jednoho břehu na druhý, je osmnáct.“

„A nejstarší se jmenuje Karlův,“ pochlubila se svou znalostí Nevena, jejíž rodina pochází z Bulharska.

„Nepočítám mosty, ale věže,“ namítl Jacek. „Táta říkal, že Praha je..“

„Já to vím! Stověžatá!“ skočila mu do řeči malá Romka Džesika. „Paní učitelka to říkala.“

„Museli bychom tu být celý den a stejně bychom všechny věže nespočítali,“ smál se Jakub. „Je jich totiž ještě mnohem, mnohem víc.“

 Úkol 1 Prečtěte si příběh.

 Úkol 2 V příběhu podtrhněte barevně slova, kterým nerozumíte. Společně si vysvětlete jejich význam. Zapište si je do slovníčku.

 Úkol 3 Odpovídejte na otázky:

1. Kde se děj odehrává? Byli jste tam někdy?
2. Kdo jsou v příběhu hrdinové? Popište je.
3. Co počítá Jacek?
4. Jak je Praha občas nazývána?

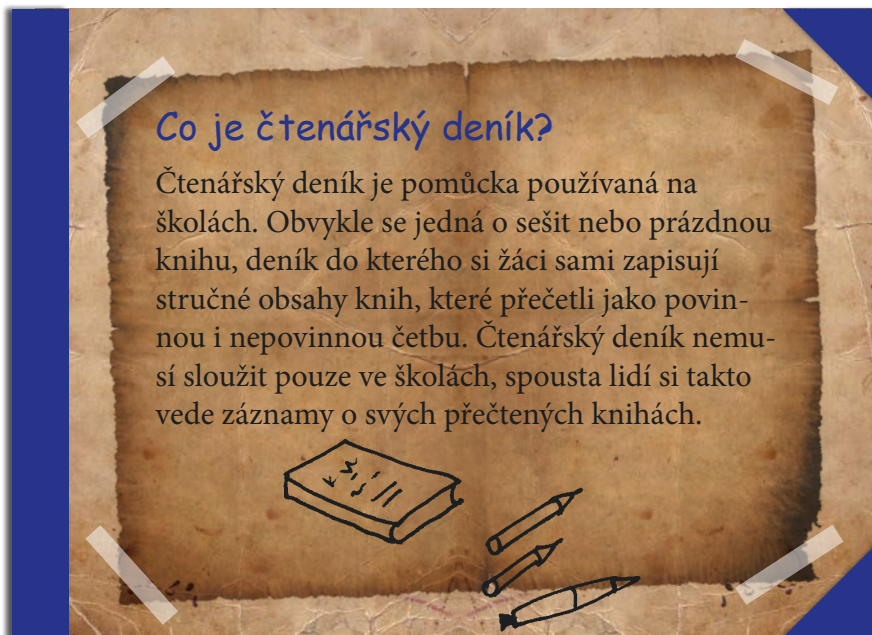
Slovo	Význam slova

 Úkol 4 Která ze staveb je pražská Petřínská rozhledna? Zakroužkujte ji.

Tip: Poznáte pražské stavby a památky? Na webu www.kamaradi.eu najdete kvíz na toto téma. Taky zde můžete prolistovat knihu Jak rostla Praha, kde jsou pražské památky seřazeny podle stavebních slohů.

Co se do něj zapisuje?

- Jméno autora
- Název díla
- Jméno ilustrátora
- Počet stran
- Hlavní postavy
- Průběh děje
- Kde a kdy se děj odehrává
- Vlastní hodnocení
- Citát (případně)

Tvoříme čtenářský deník

Potřebujeme: dva kancelářské papíry, jeden barevný či kolorovaný papír, nůžky, provázek, kancelářskou sponku a děrovačku.

Jak na to: 1. Papíry položíme na sebe. Dospod barevný a nvrch dva bílé. Hezky je srovnáme. 2. Papíry přehneme na šířku napůl (barevný papír bude tvořit obálku). Otevřenou stranu zajistíme sponkou, aby se nerozevřela. 3. Děrovačkou uděláme pravidelné díry podél strany, kde je ohyb. Toto si vyzkoušíme nanečisto na zvláštní papír. Papíry zasouváme trochu šikmo úplně dovnitř děrovačky a díry děláme po jedné. 4. Ustříháme si cca 50cm provázek. Provlékáme ho dírkami jako stehy. Začneme uprostřed, a to tak že jeden konec provázku provlékáme směrem dolů a druhý konec nahoru. 5. Když se dostaneme do konce, začneme provázek provlékat zpátky ke středu knížky. Cíl je, aby se oba konce sešly zpět ve středu, kde je svážeme. 6. Deník si na obálce podepíšeme. 7. A můžeme do něho začít psát.

Naskenujte QR kód a prohlédněte si návod na YouTube.

Úkol 1 Najděte klukovi cestu labyrintem ke knížce. Možná je cest více. Obrázky vybarvěte.

